

Individuālā darba spēks

Tikšanās ar skolotāju “viens pret viens”, iespējams, kādam pusaudzim joprojām skan kā lielākais bieds, tomēr nu jau ceturto gadu Latvijā īstenotais “PuMPuRa” projekts atklāj – individuālā pedagogiskā palīdzība, kā arī atbalsta personas iegūšana skolotāju vidū mācību grūtībās nonākušajam jauniešiem spēj viest cerības un ticību saviem spēkiem.

Identificēt un cīnīties jau problēmas saknē

Latvijā 2017.gada martā sāktais Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekts “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, kam mūsu valstī dots daļskanīgs nosaukums “PuMPuRS”, ietver vairākas skolu jauniešiem paredzētas aktivitātes, lai mazinātu to skolēnu skaitu, kuri ik gadu dažādu iemeslu dēļ pārtrauc mācī-

bas pamata un vidējās izglītības līmenī. Projekta mērķa grupa ir 5.-12.klašu skolēni, kā arī profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi no 1. līdz 4.kursam.

Par projekta koordinēšanu valsts mērogā atbildīgā institūcija ir Izglītības kvalitātes valsts dienests, kas nodrošina arī profesionālās mācības pedagogiem, tostarp tieši mācību pārtraukšanas riska identificēšanā. Savukārt izglītības iestādē katram projektā iesaistītajam audzēknim atbildīgais pedagogs semestra sākumā izveido individuālo atbalsta plānu, kurā izvērtēti konkrētā bērna vai jaunieša mācību pārtraukšanas riski un atbilstoši tiem izvēlēti

piemērotākie atbalsta pasākumi. Kā pirmais (un vēsturiskā Cēsu rajona izglītības iestādēs “Druvai” atzīts arī par nozīmīgāko šī projekta daļu) atbalsta veids ir pedagoga un atbalsta personāla konsultācijas. Tas var būt arī psihologa, sociālā pedagoga, pedagoga palīga, speciālās izglītības pedagoga, surdotulka, asistenta vai arī ergoterapeita konsultatīvais atbalsts. Taču ESF finansētās “PuMPuRa” atbalsta formas var būt arī: sabiedriskā transporta biļešu vai speciālā transporta izdevumu atmaksa; atbalsts naktsmītnu un ēdināšanas izmaksu segšanai; kā arī individuālo mācību līdzekļu un individuālās lietošanas

priekšmetu iegādes izdevumu kompensācijas. Tāpat skolēni tiek mudināti iesaistīties jauniešu nevalstisko organizāciju projektos, lai aktualizētu mācību pārtraukšanas problēmu pašu jauniešu vidū, šādi par šo tēmu vairojot diskusijas vienaudžu vidū.

Ar pašvaldību starpniecību tiek nodrošināts individuālais atbalsts izglītojamiem, kuri varētu pārtraukt mācības tieši finanšu resursu trūkuma dēļ, tādēļ atbalsta pasākumu lokā ir arī minētās izdevumu kompensācijas. Tomēr Izglītības kvalitātes dienests uzsver – galvenais projekta fokuss ir nevis īslaicīga finansiālās palīdzības sniegšana, bet gan ilgtermiņa, visaptveroša mehānisma radīšana, kas veido atbalstošu un iekļaujošu vidi ikvienam izglītojamajam. □

Pieprasījums jau pārsniedz iespējas

Skolotājs - uzticības persona kā *spilventiņš* bērnam

CĒSU PILSĒTAS VI-DUSSKOLA (CPV) projektā “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” jeb “PuMPuRS” iesaistījies kopš tā sākuma 2017.gadā. Iestādes direktore Aija Sīmane atceras – ja pašos sākumos skolēnu vecāki, bez kuru piekrišanas bērna dalība projektā nav iespējama, bija vēl jāpārliecina par šī piedāvājuma sniegto iespēju nepieciešamību, tad tagad “pieprasījums no vecākiem ir pat lielāks, nekā skola to var īstenot”. Projektā iesaistāmo audzēkņu skaits ir ierobežots, jo mācību iestādes pedagogiem lielākoties jau ir gandrīz pilna darba slodze, lai spētu uzņemties vēl vairāk individuālo konsultāciju.

Vecāki šo gadu gaitā “PuMPuRu” ir novērtējuši, jau augusta beigās, septembra sākumā nākot pašiem sniegt pieteikumus. Lai vai kā, prioritāte lēmumos par audzēkņu piesaistīšanu šīm aktivitātēm ir pedagogu vērojumiem: “Sociālie pedagogi ziņo to riska faktoru un sadarbībā ar priekšmetu skolotājiem un audzinātājiem var novērtēt, kur šis atbalsts vairāk nepieciešams.” Kad arī dažādu vajadzību kontekstā sanāk tomēr vairāk audzēkņu, nekā tajā mirklī mācībspēki var nodrošināt individuālo darbu, tad gan iesaistīšana “PuMPuRā” norit pēc principa – kurš vecāks pirmais pieteicis bērnu, tam pirmajam arī piedāvā noslēgt projekta līgumu.

No “PuMPuRā” esošajām aktivitātēm – atbalsts mācību priekšmetu apgūvē, jauniešu iniciatīvu projekti, iedvesmojošais raidījums – vidusskolas direktore visvairāk izceļ individuālo konsultāciju nozīmi, atzīstot, ka lielākoties tas ir darbs tieši ar mācīšanās grūtībām. “Tur nepieciešams izjust to individuālo atbalstu, kaut nelielu, reizēm pat pietiek tikai ar tā konkrētā skolotāja klātbūtni un uzmanību, lai skolēns mācībās virzītos uz priekšu, bet viens pats viņš to vēl nevar.”

A.Sīmane apstiprina, ka ir audzēkņi, kuriem “PuMPuRS” ir salmiņš, pie kura jāķeras pat vai-

rāku gadu garumā, kā arī viņa atklāj – samērā bieži ir tie stāsti, kad skolēnam ar visiem pārējiem mācību priekšmetiem sokas itin labi, bet viens sagādā tik lielas galvassāpes, ka no tā jau sākas nomāktība. Piemēram, ļoti izteikti humanitārai būnei nekādi nepadodas matemātika, nav iespējas izmantot privātstundas ārpus skolas, un mazpamazām tas ietekmē arī jaunieša kopējo motivāciju darboties.

Visvairāk “PuMPuRā” tiek iesaistīti 6. līdz 8.klase audzēkņi, lai gan pieprasījums ir arī no 9.klases audzēkņu ģimenēm, kad sāk satraukties par gaidāmajiem pamatskolas noslēguma pārbaužu rezultātiem.

Cēsu Pilsētas vidusskolas direktore arī uzsver, ka “PuMPuRa” skolotāju-skolēnu kontakta devums mācību sniegmā izvirzīts kā prioritāte un visā pandēmijas laikā kopš pavasara ir meklētas iespējas, kā tomēr nodrošināt klātienē konsultācijas. Patlaban gan tiem vecāko klašu skolēniem, kas dzīvo ārpus pilsētas un atrodas attālinātajās mācībās, tiek piedāvāts arī individuālās konsultācijas sniegt tiešsaistē. Tomēr visi *pumpuri* izvēlas ar savu atbalsta pedagoga kaut to vienu reizi tikt klātienē, ja pusaudzis sāk justies nomākt, tad saņemties palīdz kaut neilga vides maiņa un īsa satikšanās ar skolotāju. Šīs konsultācijas tiek rīkotas otrajā dienas pusē, kad mazāko klašu audzēkņiem beigušās stundas.

VECPIEBALGAS VI-DUSSKOLA savukārt “PuMPuRaM” nobrieda pērn, jau reāli pievienojoties 2019.gada septembrī. Šogad individuālā darba plāni izveidoti 18 audzēkņiem, pavēstīja speciālās izglītības skolotāja Baiba Krūmiņa, kura mācību iestādē uzņēmusies projekta koordinātoru pienākumus. Darbā ar skolēniem, kuriem ir sarežģījumi mācībās, kā arī līdz ar to motivācijas trūkums, iesaistīti 12 skolas pedagogi. Konsultācijas tieši mācību priekšmetu apgūšanas grūtībās

visbiežāk esot nepieciešamas matemātikā, latviešu valodā, angļu un krievu valodā, kā arī konsultācijas nepieciešamas īpašajās logopēdiskajās nodarbībās. B.Krūmiņa skaidro – lai arī “PuMPuRS” nav specializēti vērsti uz īpašākām vajadzībām, tomēr tas izrādījies ļoti piemērots šo bērnu mācību atbalstam, jo ar viņiem progresu iespējams sasniegt tieši un tikai individuālā saskarsmē un nodarbībās, kas ir arī šī projekta centrālā ass.

Trešdaļai, sešiem bērniem, ir pieejams arī konsultatīvais pedagoga atbalsts, kas ir aptverošāks par palīdzību mācību vielas apgūvē. Šo konsultāciju laikā skolēns ar uzticamu personu-skolotāju var izrunāties par to, kur un kādas problēmas viņu nomāc. “Iespējams, tās ir attiecības ar vienaudžiem, varbūt arī norises ģimenē. Uzticības persona ir kā spilventiņš bērnam,” stāsta B.Krūmiņa, atklājot, ka šajos divos gados projektā iesaistīti audzēkņi no 7. līdz 9.klasei (13 līdz 16 gadu veci). Neviens vecāks līdz šim nav atteicies no aicinājuma piedalīties projektā, taču arī nav pieredzēta pašu ģimeņu iniciatīva, lūdzot uzņemt viņu atvases “PuMPuRā”.

“Esam ļoti priecīgi, ka nenobijāmies un iesaistījāmies,” teic Vecpiebalgas vidusskolas “PuMPuRa” koordinatore, atzīstot, ka tipiski Eiropas projektam arī šis ietver nopietnu birokrātijas apjomu, atskaitīšanos un plānošanu. Tas, piemēram, ietvertu arī katras notikušās konsultācijas dubultu apstiprināšanu no paša pedagoga un skolēna arī attālināto mācību laikā. Šo formalitāšu dēļ, kā arī bažās par bērnu saņemto darba grafiku pie datora Vecpiebalgas vidusskolas pagaidām arī apturējusi “PuMPuRa” konsultācijas. Tehniski tas ir iespējams, jo decembrī noslēdzas viens darba plānošanas posms, bet pedagoga cer, ka pavasarī būs brīvākas iespējas tikties ar audzēkņiem gan klasēs, gan individuālajās nodarbībās ārpus stundām. □

Mācību iestādes - projekta “PuMPuRS” dalībnieces

(vēsturiskajā Cēsu rajonā)

Novads	Izglītības iestāde
Cēsu novads	Vispārīzglītojošās: Cēsu 1.pamatskola Cēsu 2.pamatskola Cēsu Bērzaines pamatskola – attīstības centrs Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskola Cēsu Pilsētas vidusskola Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzija Cēsu Valsts ģimnāzija Cēsu Jaunā pamatskola Cēsu 2.vakara (maiņu) vidusskola Rāmuļu pamatskola Profesionālās: Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikums (iepriekš – Priekuļu tehnikums)
Līgatnes novads	Jauno Līderu vidusskola (iepriekš – Līgatnes novada vidusskola)
Siguldas novada Mores pagasts	Mores pamatskola
Pārgaujas novads	Aleksandra Bieziņa Raiskuma pamatskola Stalbes pamatskola
Vecpiebalgas novads	Vecpiebalgas novada pamatskola Vecpiebalgas vidusskola

Avots: Izglītības kvalitātes valsts dienests

Ne visi atsaucas

Projekts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai Latvijā norisināsies vēl tieši divus gadus – līdz 2022.gada decembrim. “PuMPuRa” mājaslapā lasāms, ka tam atvēlētajā laikā ir cerēts “iesaistīt vismaz 80% pašvaldību, aptverot ne mazāk kā 665 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes”. Februārī ziņojām, ka pirmo trīs gadu laikā dalībnieku lokā jau bija vairāk nekā 500 izglītības iestāžu, gada nogalē šis skaits gan ir nedaudz samazinājies, kas varētu būt saistīts ar skolu tīkla reorganizācijas procesiem.

Atšķirībā no situācijas valstī kopumā vēsturiskā Cēsu rajona teritorijā projektā iesaistīto izglītības iestāžu skaits nesārūk, tas pat lēnām palielinās, lai gan joprojām tā ir tikai puse no astoņām pašvaldībām, kas darbojas vēsturiskā Cēsu rajona teritorijā. Ja gada pirmajā pusē audzēkņiem šī projekta aktivitātes piedāvāja 16

mūspuses skolas, tagad to ir 18. Šogad “PuMPuRa” saimei pievienojies Pārgaujas novads. Lai arī cik motivējošs būtu projekta vadmotīvs, ESF līdzekļu apguve jebkura mērķa vārdā kā allaž ir saistīta ar apjomīgām formalitātēm un papildu laiku darba plānošanai. Tāpat ne tikai konkrētā mācību iestādē esošo pedagogu noslogojums, neiespējamība uzņemties papildu individuālā darba saistības, bet arī, piemēram, vietvarā nepietiekams cilvēkresurss šo aktivitāšu koordinēšanai var būt par iemeslu, kādēļ ne visas pašvaldības steigš atsaucies “PuMPuRa” aicinājumam. □

Lappusi sagatavoja
LĪGA SALNĪTE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds